

J. Andrejev :

Na materinem grobu.

Mrzel jesenski dih je vel po dolini. Ptice so že utihnile, le tu in tam si čul na praznih njivah še kako čivkanje nadležnih vrabcev. Polje je bilo že rjavo, in rumeno listje je padalo z drevja. Pastir je že odgnal čredo z gore, ker megle so segale vedno više in više.

V tem času, v dobi umiranja in smrti, je ležala na bolniški postelji moja mati. Bolehala je že dalj časa; a nihče ni mislil, da nam jo odvzame tako hitro trudna jesen.

Ob zgodnji jutranji uri me je stresla in zbudila očetova roka. Zazdelo se mi je takoj, da mora biti kaj nenavadnega, ker me kliče oče ob taki uri, ko se še nisem naspal.

»Ivan, vstani in pojdi, da se poslovíš od matere!«

Solze so mi zalile oči pri teh besedah. Jokaje sem se hitro napol oblekel. Brž stečem k postelji ljube matere. V mé so bile obrnjene njene steklene oči. Mrzlična roka se je dotaknila moje, da me je izpreletelo po vsem životu. Drugo roko pa mi je mati položila na glavo. Pokleknil sem. Mati mi je rekla pretrgoma: »Ivan, bodi priden in na Boga ne pozabi!«

Nazaj je padla in težko zasopla. Oči ji zró nepremično v podobo Križanega. Stara mati ji drži sveto razpelo ob postelji. Kmalu ji orosi čelo, oko ji zastane — zadnji težki vzdih — solza — in mati mirno zaspí za ta svet.

Ob postelji sem dolgo jokaje klečal in iskreno molil za materino dušo, da bi ji bil Bog milostljiv

pri sodbi. Iz srca sem plakal za njo, ki ni več odprla tako ljubeznivih oči in ni več zašepetala opominjajočega glasu v sobo, kamor je ravno posijala prva dnevná svetloba. Toda stene so mi še vedno odmevale one zadnje njene besede: »Ivan, bodi priden in na Boga ne pozabi!«

Čez dva dni smo položili materino suho truplo v rakev. Štirje možje so rakev dvignili na rame in jo odnesli. Skoro nesvesten sem šel za krsto. Ljubezen me je pač vlekla, a ta ljubezen je bila razboljena v pekoči bridkosti.

Položili smo mater v hladen grob. Tudi jaz sem vrgel z lopatico tri kepice prsti na njeno krsto. Pri padcu je odjeknil iz groba zamolkel glas, in zazdelo se mi je, da mati spet govori: »Ivan, bodi priden in na Boga ne pozabi!« V srcu sem prisegel sveto, da bom slušal glas skrbne in drage mi matere. Kropil sem prst, ki teži zdaj njo — sladko mater — z obilnimi solzami. Jama se je polnila in polnila — pred mano je bil še kup sveže zemlje. Vsi so odšli, le jaz sem še stal ob grobu in drhtel. Nisem se mogel ločiti od dobre matere. Najraje bi bil tudi jaz kar tam ostal in počival v njenem naročju.

* * *

Čez nekaj dni sem šel spet na pokopališče. Pribesnel sem kamenov, obdal ž njimi materino gomilo in zrahljal gredico. Nanesel sem tudi črne prsti in zasadil v njo cvetke. Z rdečimi klinčki — znakom ljubezni — sem okrasil žalno bivališče nepozabljene matere. Lepo so potem rastle in cvetele te cvetke; pridno sem jim donašal vode in jim prilival tudi s solzami. Ž njimi je pa rastle tudi moja ljubezen; kajti šele zdaj sem prav zvedel, kaj mi je bila mati.

Študirat so me poslali v Ljubljano. To in ono mi je nadomestila tujina, kar sem imel doma; a groba le ne, ki bi me spominjal materinega zadnjega pogleda in njenih besedi: »Ivan, bodi priden in na Boga ne pozabi!« — —

Ko pa pridem domov na počitnice, grem brž ko mogoče na materin grob, da pomolim ondi za dušo nje, ki me je dojila in prečula nešteto noči ob moji zibelki; ki me je ljubila z vsem srcem in me učila častiti in spoznavati Boga. Še sedaj se čutim srečnega, kadar sem pri svoji materi; ko jo pozdravljam in ji želim večnega pokoja; ko jo prosim odpuščanja, kar sem jo kdaj razžalil in ji tako znabití pripomogel k prezgodnji smrti. Vesel sem, ko ji sadim na grob bele lilije in rdeče klinčke ter jim skrbno prilivam.

O ljuba mati! Kje si ti in kje sem jaz! Ti se že veseliš v večni luči, jaz pa še tavam tod osirotel, brez dobre, skrbne matere in nikogar nimam, ki bi mi vračal ljubezniv pogled za ljubezniv pogled; nikogar ni, ki bi mi svetoval in me poučeval o nevarnih potih, ki vodijo kraj prepadov; nikogar ni, ki bi me sprejel ljubeznivo v svoje naročje; nikogar, ki bi me potolažil! Le tvoj grob, o mati, mi da utehe, le na tvojem grobu, mati, ne pogrešam ničesar; le na tvojem grobu sem zadovoljen in še srečen!

Toda, čemu žalovati? Saj se bova še videla! Jaz se spominjam tvojih besedi: »Ivan, bodi priden in na Boga ne pozabi!« Še plamti v meni luč svete vere, in ta vera me uči tudi o posmrtnem življenju, kjer ni solzâ in gorja, kjer vlada večna sreča in blaženost, tam se bova spet videla in veselila na veke jaz in ti, ljuba mati. Na svidenje, na svidenje!

